

Briselē, 5.6.2019.
COM(2019) 514 final

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

**par Latvijas 2019. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu
par Latvijas 2019. gada stabilitātes programmu**

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Latvijas 2019. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Latvijas 2019. gada stabilitātes programmu

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu¹ un jo īpaši tās 5. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

- (1) Komisija 2018. gada 21. novembrī pieņēma gada izaugsmes pētījumu, tādējādi uzsākot 2019. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadu. Tajā pienācīgi ņēma vērā Eiropas sociālo tiesību pīlāru, ko Eiropas Parlaments, Padome un Komisija pasludināja 2017. gada 17. novembrī. Gada izaugsmes pētījumā iekļautās prioritātes Eiropadome apstiprināja 2019. gada 21. martā. Komisija 2018. gada 21. novembrī uz Regulas (ES) Nr. 1176/2011 pamata pieņēma arī brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā Latvija nebija minēta to dalībvalstu vidū, par kurām tiks izstrādāts padziļināts pārskats. Tajā pašā dienā Komisija pieņēma arī ieteikumu “Padomes ieteikums par eurozonas ekonomikas politiku”, kuru Eiropadome apstiprināja 2019. gada 21. martā. Ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku (turpmāk “eurozonai adresētais ieteikums”) Padome pieņēma 2019. gada 9. aprīlī.
- (2) Ņemot vērā to, ka Latvija ir dalībvalsts, kuras valūta ir euro, un ka ekonomiskajā un monetārajā savienībā tautsaimniecības ir savstarpēji cieši saistītas, Latvijai būtu jānodrošina, ka tiek pilnībā un laikus īstenots eurozonai adresētais ieteikums, kurš atspoguļots turpmāk sniegtajā 1. līdz 4. ieteikumā. Konkrētāk, uz ieguldījumiem

¹ OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.

vērstas ekonomikas koncertēšana konkrētās jomās un pasākumi prasmju uzlabošanai palīdzēs īstenot pirmo eurozonai adresēto ieteikumu attiecībā uz ražīguma uzlabojumiem eurozonas ekonomikas līdzsvarošanai, un nodokļu pasākumi palīdzēs īstenot trešo eurozonai adresēto ieteikumu attiecībā uz darba tirgus darbību.

- (3) 2019. gada ziņojums par Latviju² tika publicēts 2019. gada 27. februārī. Tajā bija izvērtēts, kā Latvija īstenojusi tai adresētos ieteikumus, ko Padome pieņēma 2018. gada 13. jūlijā, turpmākie pasākumi, kas veikti pēc iepriekšējos gados pieņemtajiem ieteikumiem, un Latvijas progress virzībā uz stratēģijas “Eiropa 2020” valsts mērķu sasniegšanu.
- (4) Latvija savu 2019. gada valsts reformu programmu iesniedza 2019. gada 15. aprīlī un 2019. gada stabilitātes programmu — 2019. gada 17. aprīlī. Lai ņemtu vērā abu programmu savstarpējo saistību, tās izvērtētas vienlaikus.
- (5) Attiecīgie šai valstij adresētie ieteikumi ir ņemti vērā, plānojot Eiropas strukturālos un investīciju fondus (“ESI fondi”) 2014.–2020. gada plānošanas periodam. Kā paredzēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1303/2013³ 23. pantā, Komisija var pieprasīt dalībvalstij pārskatīt tās partnerības nolīgumu un attiecīgās programmas un ierosināt grozījumus, ja tas ir vajadzīgs, lai palīdzētu īstenot attiecīgos Padomes ieteikumus. Sīkāku informāciju par minētā noteikuma izmantošanu Komisija ir sniegusi Norādēs par to, kā piemērojami pasākumi, kuri saista ESI fondu efektivitāti ar pareizu ekonomikas pārvaldību⁴.
- (6) Latvija šobrīd ir Stabilitātes un izaugsmes pakta preventīvajā daļā. Valdība savā 2019. gada stabilitātes programmā plāno nominālās bilances uzlabojumu no deficīta 1,0 % apmērā no IKP 2018. gadā līdz deficītam 0,5 % apmērā no IKP 2019. gadā un 0,4 % apmērā no IKP 2020. un 2021. gadā. Pamatojoties uz pārrēķināto strukturālo bilanci⁵, vidēja termiņa budžeta mērķi, kas strukturālā izteiksmē noteikts kā deficīts 1 % apmērā no IKP, plānots sasniegt 2019. gadā, ņemot vērā pielaidi saistībā ar tādu strukturālo reformu īstenošanu, attiecībā uz kurām ir piešķirta pagaidu novirze. Saskaņā ar 2019. gada stabilitātes programmu ir sagaidāms, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP līdz 2022. gadam samazināsies līdz 33,1 % no IKP. 2019. gada stabilitātes programmas IKP izaugsmes prognozes šķiet ticamas. Budžeta stāvokļa riski ir līdzsvaroti.
- (7) Padome 2018. gada 13. jūlijā ieteica Latvijai 2019. gadā sasniegt savu vidēja termiņa budžeta mērķi, ņemot vērā pielaides saistībā ar tādu strukturālo reformu īstenošanu, attiecībā uz kurām ir piešķirta pagaidu novirze. Tas atbilst valdības neto primāro izdevumu maksimālā nominālā pieauguma tempam⁶ 4,8 % apmērā 2019. gadā, kas

² SWD(2019) 1013 final.

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1303/2013 (2013. gada 17. decembris), ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1083/2006 (OV L 347, 20.12.2013., 320. lpp.).

⁴ COM(2014) 494 final.

⁵ Cikliski korigētā bilance, atskaitot vienreizējus un pagaidu pasākumus, ko Komisija pārrēķina, izmantojot vispārpieņemtu metodoloģiju.

⁶ Valdības neto primāros izdevumus veido kopējie valdības izdevumi, izņemot procentu izdevumus, izdevumus saistībā ar Savienības programmām, kas ir pilnībā izlīdzināti ar ienākumiem no Savienības fondiem, un nediskrecionāras izmaiņas saistībā ar bezdarbnieku pabalstu izdevumiem. Valsts finansētā bruto pamatkapitāla veidošanas līmenis ir izlīdzināts 4 gadu laikposmā. Ir ņemti vērā tiesību aktos

atbilst strukturālās bilances uzlabojumam par 0,2 % no IKP. Pamatojoties uz Komisijas 2019. gada pavasara prognozi, sagaidāms, ka Latvija būs tuvu savam vidēja termiņa budžeta mērķim, ņemot vērā pielaidi saistībā ar tādu strukturālo reformu īstenošanu, attiecībā uz kurām ir piešķirta pagaidu novirze. Tādējādi pašreizējais novērtējums liecina par nelielas novirzes risku 2019. gadā. Tajā pašā laikā prognozētais valdības neto primāro izdevumu nominālā pieauguma temps pašlaik liecina par risku būtiski novirzīties no minētās prasības 2019. gadā. Ja saskaņā ar prognozi strukturālā balance vairs nebūs tuvu vidēja termiņa budžeta mērķim, ņemot vērā pielaidi saistībā ar tādu strukturālo reformu īstenošanu, attiecībā uz kurām ir piešķirta pagaidu novirze, turpmāko novērtējumu kontekstā vispārējā novērtējumā būtu jāņem vērā iespējamā novirze no prasības.

- (8) Ņemot vērā Latvijas prognozēto izlaides starpību, proti, 1,3 % no IKP, valdības neto primāro izdevumu nominālā pieauguma tempam 2020. gadā nebūtu jāpārsniedz 3,5 %, kas atbilst strukturālajai korekcijai 0,5 % apmērā no IKP, kura izriet no kopīgi pieņemtās korekcijas matricas prasībām saskaņā ar Stabilitātes un izaugsmes paktu. Pamatojoties uz Komisijas 2019. gada pavasara prognozi, sagaidāms, ka nemainīgas politikas apstākļos Latvija būs tuvu savam vidēja termiņa budžeta mērķim. Tādējādi pašreizējais novērtējums liecina par nelielas novirzes risku 2020. gadā. Tajā pašā laikā prognozētais valdības neto primāro izdevumu nominālā pieauguma temps pašlaik liecina par risku būtiski novirzīties no minētās prasības 2020. gadā. Ja saskaņā ar prognozi strukturālā balance vairs nebūs tuvu vidēja termiņa budžeta mērķim, turpmāko novērtējumu kontekstā vispārējā novērtējumā būtu jāņem vērā iespējamā novirze no prasības. Kopumā Padome uzskata, ka Latvijai jābūt gatavai no 2019. gada veikt turpmākus pasākumus, lai ievērotu Stabilitātes un izaugsmes pakta noteikumus.
- (9) Latvijas nodokļu ieņēmumi kā daļa no iekšzemes kopprodukta ir zemi salīdzinājumā ar Savienības vidējo rādītāju un zināmā mērā ierobežo sabiedrisko pakalpojumu, jo īpaši veselības aprūpes, sniegšanu un sociālo iekļaušanu. Kapitāls un īpašums tiek aplikti ar salīdzinoši zemiem nodokļiem, savukārt zemes un īpašuma nodokļu aprēķinā izmantoto vērtību iesaldēšana vēl vairāk samazinās nodokļu ieņēmumus. Tajā pašā laikā salīdzinājumā ar Eiropas Savienības vidējo rādītāju nodokļu slogs darbaspēkam joprojām ir augsts attiecībā uz zemu atalgotiem darba ņēmējiem, neraugoties uz to, ka tas tika samazināts. Saskaņā ar dažādām aplēsēm ēnu ekonomikas īpatsvars, šķiet, pēdējo gadu laikā ir samazinājies. Tomēr nedeklarētās saimnieciskās darbības īpatsvars Latvijā ir augstāks nekā pārējās Baltijas valstīs. Proti, algu nedeklarēšana ("aploksņu algas"), jo īpaši būvniecības nozarē, veido lielu daļu ēnu ekonomikas.
- (10) Pēc tam, kad tika slēgta trešā lielākā banka saistībā ar apgalvojumiem par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, Latvija pastiprināja regulējumu attiecībā uz klientiem nerezidentiem. Tā rezultātā nerezidentu noguldījumi, kas ir galvenais nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas riska avots Latvijā, kopš 2018. gada maija ir ievērojami samazinājušies, tomēr joprojām pastāv problēmas saistībā ar nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas apkarošanu. Turklāt Latvija ir izstrādājusi detalizētu rīcības plānu, lai uzlabotu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un teroristu finansēšanas novēršanas stratēģiju. Rīcības plānā minētās galvenās prioritātes cita starpā ietver uz risku balstītas uzraudzības pastiprināšanu, nepieciešamo cilvēkresursu nodrošināšanu uzraudzības iestādēm un efektīvas informācijas apmaiņas un sadarbības nodrošināšanu starp izmeklēšanas iestādēm un ar privāto sektoru. Būtu jāpievērš uzmanība šo

paredzētie diskrecionārie ieņēmumu pasākumi vai ieņēmumu palielinājumi. Vienreizēji pasākumi gan ieņēmumu, gan izdevumu jomā ir atskaitīti.

pasākumu efektīvai īstenošanai, tiklīdz tie būs pieņemti. Visbeidzot, ir jāpalielina arī tiesībsardzības un tiesu iestāžu spējas.

- (11) Latvija saskaras ar problēmām vairāku Eiropas sociālo tiesību pīlārā ietvertu sociālās aizsardzības un iekļaušanas principu īstenošanā. Latvijā ir augsta ienākumu nevienlīdzība, jo pārdale, izmantojot nodokļu un pabalstu sistēmu, ir zema. Sociālie pabalsti joprojām ir salīdzinoši zemi, un sociālo pārvedumu ietekme uz nabadzības un nevienlīdzības samazināšanu ir ierobežota. Nabadzības risks vecāka gadagājuma cilvēku un cilvēku ar invaliditāti vidū ir salīdzinoši augsts, un šis rādītājs arvien palielinās, jo pabalsti neatbilst algu pieaugumam. Nabadzības vai sociālās atstumtības riska rādītājs vecāka gadagājuma cilvēkiem 2018. gadā bija 49,0 % (Eiropas Savienības vidējais rādītājs – 18,2% 2017. gadā), savukārt cilvēkiem ar invaliditāti šis rādītājs 2017. gadā bija 40,7 % (Eiropas Savienības vidējais rādītājs – 29,3% 2017. gadā). Valsts sociālā nodrošinājuma pabalsti personām ar invaliditāti un minimālās vecuma pensijas nav pārskatītas kopš 2006. gada. Minimālo ienākumu līmeņa reforma, par kuru tika paziņots 2014. gadā, nav īstenota, un tas negatīvi ietekmē nabadzīgākās mājsaimniecības. Arī piekļuve ilgtermiņa aprūpei joprojām ir nepietiekama. Tāpēc, lai novērstu sociālo atstumtību, ir nepieciešami ieguldījumi, tostarp pārtikas un materiālā palīdzība vistrūcīgākajām personām. Turklāt ir vajadzīgi ieguldījumi, tostarp infrastruktūra, lai uzlabotu piekļuvi bērnu aprūpes, ilgtermiņa aprūpes, nodarbinātības un citiem sociālajiem pakalpojumiem un veicinātu veselības un sociālo pakalpojumu integrāciju, tostarp pāreju no institucionālās aprūpes uz kopienā balstītu aprūpi. To cilvēku īpatsvars, kuri saskaras ar ļoti sliktiem sadzīves apstākļiem, ir viens no augstākajiem Eiropā (15,2 % salīdzinājumā ar vidēji 4,0 % Eiropas Savienībā 2017. gadā), un trūkst sociālo mājokļu. Ir vajadzīgi ieguldījumi, lai uzlabotu cenas ziņā pieejamu mājokļu piedāvājumu.
- (12) Lai gan vispārējais nodarbinātības līmenis ir augsts un palielinās, nodarbināto skaitu negatīvi ietekmē nelabvēlīga demogrāfiskā attīstība un emigrācija. Turklāt nodarbinātības līmenis dažādos reģionos un prasmju līmeņos atšķiras. Vecāka gadagājuma cilvēki ar novecojušām prasmēm saskaras ar lielākām grūtībām. Zems darbaspēka digitālo prasmju līmenis ierobežo digitālo tehnoloģiju izmantošanu uzņēmumos un inovācijas potenciālu. Pieaugušo līdzdalība izglītībā un bezdarbnieku iesaiste aktīvos darba tirgus pasākumos ir zemāka nekā vidēji Eiropas Savienībā.
- (13) Izglītības sistēma saskaras ar problēmu apvienot resursus, vienlaikus uzlabojot kvalitāti un efektivitāti. Lai gan Latvijas izglītības sistēma labi darbojas mācību sasniegumu ziņā, kvalitatīvas izglītības pieejamība joprojām ir atkarīga no dzīvesvietas un skolas veida. Ir panākts progress saistībā ar profesionālās izglītības un apmācības programmu reformu, kuras mērķis ir izglītību saskaņot ar jaunām prasībām attiecībā uz prasmēm, un ir ievērojami uzlabojusies profesionālās izglītības skolu vide. Tomēr šīs izglītības pievilcīgums joprojām ir zems, turklāt uzņemšanas rādītāji un neseno absolventu nodarbinātības līmenis atpaliek no Eiropas Savienības vidējā rādītāja.
- (14) Prasmju piedāvājuma nodrošināšana ir viena no galvenajām jomām, kurā pieprasījums pēc ieguldījumiem joprojām ir ievērojams. Ir nepieciešami atbilstīgi ieguldījumi, tostarp ar infrastruktūras palīdzību, lai uzlabotu izglītības un apmācības kvalitāti, efektivitāti un atbilstību darba tirgus prasībām un veicinātu mūžizglītību, jo īpaši elastīgas prasmju pilnveides un pārkvalifikācijas iespējas. Ieguldījumi ir vajadzīgi arī tam, lai uzlabotu piekļuvi nodarbinātībai, tostarp uzlabotu iesaisti aktīvas darba tirgus politikas darbībās un to tvērumu, uzlabotu darbaspēka darbspēju, kā arī nozaru un reģionālo darbaspēka mobilitāti. Plašākā kontekstā sociālo partneru spējas stiprināšana

ir svarīga, lai veicinātu taisnīgus darba apstākļus un īstenotu Eiropas sociālo tiesību pīlāru.

- (15) Zems publisko izdevumu līmenis veselības aprūpei un neveselīga dzīvesveida izvēle ir galvenie iemesli iedzīvotāju sliktajiem veselības rādītājiem. Nesenais veselības aprūpes finansējuma palielinājums ļauj novērst dažus piekļuves ierobežojumus, kas saistīti ar ikgadējiem pakalpojumu ierobežojumiem un ilgo gaidīšanas laiku. Tomēr veselības aprūpei paredzētais publiskais finansējums joprojām krietni atpaliek no Eiropas Savienības vidējā rādītāja. Savlaicīga un vienlīdzīga piekļuve veselības aprūpei ir ierobežota. Tā rezultātā ir lielas iedzīvotāju norādītās neapmierinātās vajadzības pēc aprūpes, ko rada lieli personīgie maksājumi, jo īpaši attiecībā uz neaizsargātām iedzīvotāju grupām, kā arī pastāv iespēju nevienlīdzība. Reformas, kuru mērķis ir uzlabot veselības aprūpes efektivitāti un kvalitāti, virzās uz priekšu, tomēr tās ir agrīnā posmā un būtu jāpaātrina; šīs reformas ietver efektīvus preventīvos pasākumus, slimnīcu nozares racionalizēšanu, primārās veselības aprūpes pastiprināšanu un kvalitātes vadības jautājuma risināšanu. Turklāt Latvijā ir vērojams veselības aprūpes nozares darbaspēka, jo īpaši medmāsu, trūkums, kas kavē valsts veselības aprūpes sniegšanu un apdraud veselības aprūpes reformu sekmīgumu. Ja veselības aprūpes pakalpojumu sadalījums divos grozos (“pilnais” un “minimālais”) stāsies spēkā, tas var vēl vairāk ierobežot vienlīdzīgu piekļuvi veselības aprūpei un izraisīt negatīvus veselības rezultātus. Lai uzlabotu veselības aprūpes pieejamību, cenas pieņemamību un kvalitāti nolūkā uzlabot iedzīvotāju veselības stāvokli un nodrošināt veselīgāku un ilgāku darba mūžu, ir vajadzīgi atbilstīgi ieguldījumi veselības aprūpē.
- (16) Latvija maz iegulda pētniecībā uz izstrādē, un tai ir ievērojams investīciju deficīts inovācijas jomā. 2017. gadā pētniecībai un izstrādei paredzēto Latvijas izdevumu īpatsvars bija viens no zemākajiem Eiropas Savienībā, un pēdējo desmit gadu laikā šis rādītājs ir bijis diezgan nemainīgs. Turklāt pētniecības finansējums gandrīz pilnībā ir atkarīgs no Eiropas Savienības līdzekļiem. Tā rezultātā Latvija ir mērena novatore ar dažām stiprajām pusēm, piemēram, tās informācijas, komunikāciju un tehnoloģiju infrastruktūru, taču valsts sniegums atpaliek cilvēkresursu, publiskā un privātā sektora sadarbības, kā arī ieguldījumu intelektuālajā īpašumā jomās.
- (17) Joprojām ievērojami trūkst ieguldījumu, lai novērstu reģionālās atšķirības. Starp Rīgu un Latvijas citiem reģioniem joprojām pastāv ievērojamas ekonomiskās atšķirības. Lai gan kopumā Latvija tuvinās Eiropas Savienības rādītājiem, ekonomikas snieguma atšķirības starp galvaspilsētas reģionu un citiem reģioniem kopš Latvijas pievienošanās Eiropas Savienībai nav samazinājušās. Sabiedrisko pakalpojumu konkurētspēja un kvalitāte dažādos Latvijas reģionos būtiski atšķiras, tādējādi ietekmējot to teritoriālo pievilcību. Tādēļ ar ieguldījumiem būtu jārisina būtiskas reģionālās atšķirības mobilitātes un digitālās infrastruktūras jomā, jo īpaši attiecībā uz “pēdējās jūdzes” savienojumiem. Atšķirības savienojamībā ar Eiropas transporta tīklu un attālākiem un pierobežas reģioniem joprojām ir ļoti izteiktas, kas negatīvi ietekmē Latvijas saimnieciskās darbības un eksportu. Turklāt trūkst ieguldījumu, lai pabeigtu projektu “Rail Baltica” un galvenos elektroenerģijas infrastruktūras projektus, kas ir daļa no Baltijas enerģijas tirgus starpsavienojuma plāna. Turklāt, lai paātrinātu Latvijas enerģētikas pārkārtošanu, ir vajadzīgi arī ieguldījumi resursu efektīvā izmantošanā. Ir jāiegulda lielākas pūles, lai uzlabotu vispārējo energoefektivitāti, jo īpaši mājokļu un transporta nozarēs.
- (18) Nesen pieņemtais trauksmes cēlēju aizsardzības likums ir pozitīvs solis, un valsts korupcijas apkarošanas struktūra nesen arī ir uzsākusi apgriezienus, pateicoties

vairākiem tās atklātajiem augsta profila korupcijas gadījumiem. Tomēr joprojām valda uzskats, ka valdības lēmumu pieņemšanu ietekmē favorītisms, bet iepirkumu procesā ir iespējama korupcija, ko ietekmē pārrēķināšanas trūkums, jo īpaši pašvaldībās, kā arī valsts un pašvaldību uzņēmumos. Grozījumi tiesību aktos par interešu konfliktu novēršanas režīmu var izraisīt ļaunprātīgu izmantošanu. Nesen pieņemtais Ētikas kodekss neattiecas uz politiski ieceltām personām.

- (19) Sabiedriskie pakalpojumi nav pielāgoti iedzīvotāju skaita samazinājumam un novecošanai. Iedzīvotāju skaita samazināšanās un urbanizācija izraisa to, ka lauku apvidos infrastruktūra un sabiedriskie pakalpojumi netiek pietiekami izmantoti. Valsts pārvaldei, izglītībai, veselības aprūpes pakalpojumiem ir nepieciešamas stratēģijas, kas ļautu saglabāt piekļuvi kvalitatīviem pakalpojumiem apgabalos, kas ir reti apdzīvoti un kuros apdzīvotība sarūk, vienlaikus nodrošinot lielāku efektivitāti. Nesen tika paziņots par vispārēju administratīvi teritoriālo reformu, kas jāīsteno līdz 2021. gada decembrim. Šīs reformas savlaicīga īstenošana varētu palīdzēt uzlabot publiskā sektora pārskatatbildību un efektivitāti, jo īpaši ņemot vērā Eiropas Savienības fondu darbības programmu, kas jāapstiprina līdz 2020. gadam.
- (20) ES līdzekļu plānošana laikposmam no 2021. gada līdz 2027. gadam varētu palīdzēt novērst dažus no ieteikumos konstatētajiem trūkumiem, jo īpaši jomās, uz kurām attiecas ziņojuma par valsti⁷ D pielikums. Tas ļautu Latvijai pēc iespējas labāk izmantot šos līdzekļus attiecībā uz noteiktajām nozarēm, ņemot vērā reģionālās atšķirības. Valsts administratīvās spējas stiprināšana attiecībā uz minēto līdzekļu pārvaldību ir svarīgs faktors šā ieguldījuma veiksmīgai īstenošanai.
- (21) Komisija 2019. gada Eiropas pusgada ietvaros ir veikusi Latvijas ekonomikas politikas visaptverošu analīzi un publicējusi to 2019. gada ziņojumā par šo valsti. Tā ir arī novērtējusi 2019. gada stabilitātes programmu un 2019. gada valsts reformu programmu un to, kā īstenoti Latvijai iepriekšējos gados adresētie ieteikumi. Novērtējumā Komisija ņēma vērā ne tikai programmu lietderību ilgtspējīgas fiskālās un sociālekonomiskās politikas izveidē Latvijā, bet arī to atbilstību Savienības noteikumiem un norādēm, ņemot vērā, ka ir jānostiprina Savienības vispārējā ekonomikas pārvaldība, turpmākajos valsts lēmumos nodrošinot Savienības līmeņa ieguldījumu.
- (22) Ņemot vērā šo novērtējumu, Padome ir izskatījusi 2019. gada stabilitātes programmu, un tās atzinums⁸ ir atspoguļots jo īpaši 1. ieteikumā,

AR ŠO IESAKA Latvijai 2019. un 2020. gadā rīkoties šādi.

- 1. Nodrošināt, ka valdības neto primāro izdevumu nominālā pieauguma temps nepārsniedz 3,5 % 2020. gadā, kas atbilst gada strukturālajai korekcijai 0,5 % apmērā no IKP. Samazināt nodokļus zema atalgojuma saņēmējiem, novirzot tos uz citiem avotiem, jo īpaši kapitālu un īpašumu, un uzlabojot nodokļu saistību izpildi. Nodrošināt efektīvu uzraudzību un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas novēršanas regulējuma īstenošanu.
- 2. Novērst sociālo atstumtību, jo īpaši uzlabojot minimālo ienākumu pabalstu, minimālo vecuma pensiju un cilvēkiem ar invaliditāti paredzētā ienākumu atbalsta adekvātumu. Uzlabot izglītības un apmācības kvalitāti un efektivitāti jo īpaši attiecībā uz mazkvalificētiem darba ņēmējiem un darba meklētājiem, tostarp

⁷ SWD(2019) 1013 final.

⁸ Saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. panta 2. punktu.

palielinot līdzdalību profesionālajā izglītībā, apmācībā un pieaugušo izglītībā. Uzlabot veselības aprūpes sistēmas pieejamību, kvalitāti un izmaksu lietderību.

3. Uz ieguldījumiem vērsto ekonomikas politiku koncentrēt uz inovāciju, cenas ziņā pieejamu mājokļu piedāvājumu, transportu – jo īpaši attiecībā uz tā ilgtspēju –, resursu efektivitāti un energoefektivitāti, energotīklu starpsavienojumiem un digitālo infrastruktūru, ņemot vērā reģionālās atšķirības.
4. Uzlabot publiskā sektora pārskatatbildību un efektivitāti, jo īpaši attiecībā uz pašvaldībām un valsts un pašvaldību uzņēmumiem, kā arī interešu konfliktu novēršanas režīmu.

Briselē,

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs*